

Дьордяй В.П.
магістр
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
Сержанов В.В.
к.е.н., доцент
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КЛАСИФІКАЦІЇ МЕТОДІВ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Світова торгівля товарами та послугами дедалі більше впливає на платіжний баланс країн, і, відповідно, її розвиток. Для ефективнішої зовнішньоекономічної діяльності уряди намагаються встановити свої «правила гри» на міжнародній арені шляхом використання нетарифних методів регулювання ЗЕД. Саме тому важливим є їх класифікація.

Згідно Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947), країни можуть встановлювати певні обмеження на торгівлю (експорт/імпорт), проте будь-які обмеження, не згадані у законодавстві, визнаються незаконними. В ході Уругвайського раунду переговорів в рамках СОТ був встановлений перелік пільг щодо нетарифних методів регулювання ЗЕД, який пізніше доповнювався країнами-учасницями організації, при чому виходити за межі вищевказаного переліку забороняється [1].

На сьогоднішній день у світі відсутня єдина класифікація методів нетарифного регулювання ЗЕД, проте найбільш відомими такими системами є класифікація згідно СОТ та ЮНКТАД. Так, на конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) в 2015 році було затверджено Міжнародну класифікацію нетарифних заходів версії 2012 року, згідно якої всі нетарифні методи регулювання ЗЕД поділяються на 3 групи: технічні заходи, нетехнічні заходи та заходи по відношенню до експорту.

Світова організація торгівлі (СОТ) надає власну систему заходів з 5 груп, яка включає технічні заходи, заходи, пов'язані із захистом торгівлі, заходи у сфері сільського господарства та інші заходи (див. Таблиця 1):

Таблиця 1

Порівняльна таблиця методів нетарифного регулювання ЗЕД згідно ЮНКТАД та СОТ [3; 4]

№ п/п	Назва організації	Класифікаційна група	Заходи регулювання
1.	ЮНКТАД	1.1. Технічні заходи	1.1.1. Санітарні і фітосанітарні заходи (СФЗ) 1.1.2. Технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ) 1.1.3. Передвідвантажувальна інспекція та інші формальності
		1.2. Нетехнічні заходи	1.2.1. Зумовлені заходи торгового захисту 1.2.2. Неавтоматичне ліцензування, квоти, заборони і заходи кількісного контролю, окрім тих, що застосовуються з причин СФЗ та ТБТ 1.2.3. Заходи контролю над цінами, включаючи додаткові податки та збори 1.2.4. Фінансові заходи 1.2.5. Заходи, які впливають на конкуренцію 1.2.6. Інвестиційні заходи, пов'язані з торгівлею 1.2.7. Обмеження відносно збуту

Продовження табл. 1

			1.2.8. Обмеження відносно післяпродажного збуту
			1.2.9. Субсидії (за винятком експортних субсидій)
			1.2.10. Обмеження державних закупівель
			1.2.11. Інтелектуальна власність
			1.2.12. Правила походження
		1.3. Заходи по відношенню до експорту	1.3.1. Заходи, що стосуються експорту
2.	COT	2.1. Технічні заходи	2.1.1. Санітарні і фітосанітарні заходи
			2.1.2. Технічні бар'єри в торгівлі
		2.2. Заходи, пов'язані із захистом торгівлі	2.2.1. Антидемпінгові заходи
			2.2.2. Компенсаційні заходи
			2.2.3. Захисні заходи
		2.3. Заходи у сфері сільського господарства	2.3.1. Спеціальні захисні заходи
			2.3.2. Квоти за тарифними ставками
			2.3.3. Експортні субсидії
		2.4. Інші заходи	2.4.1. Кількісні обмеження
			2.4.2. Державні закупівлі

Аналізуючи дані таблиці, можемо зробити висновок, що між цими двома класифікаційними системами є як спільне, так і відмінне: класифікація згідно ЮНКТАД передбачає поділ виключно на технічні та нетехнічні заходи, в межах яких вони деталізовані; класифікація згідно COT, в свою чергу, поділяє методи нетарифного регулювання ЗЕД на 5 груп, окремо при цьому виділяючи заходи, пов'язані із сільськогосподарською діяльністю та заходи, пов'язані із захистом торгівлі. Різницею між ними виступають критерії поділу: в першому випадку це технічні характеристики, а в другому – сфера діяльності, в якій вони застосовуються.

Класифікація методів нетарифного регулювання ЗЕД в Україні відрізняється від методів, які використовують країни-учасниці COT, членом якої Україна є з 2008р. Перелік таких заходів міститься у Податковому кодексі України і включає наступне:

- ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій;
- застосування спеціальних заходів щодо імпорту товарів в Україну;
- процедура реєстрації зовнішньоекономічних контрактів;
- процедура видачі ліцензій на право імпорту, експорту - спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів;
- дозвільна система служби експортного контролю;
- сертифікація товарів, що ввозяться в Україну;
- дозвільна система органів державної влади, що здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарний, фітосанітарний, екологічний та інші види контролю;
- реєстрація лікарських засобів, виробів медичного призначення, імунобіологічних препаратів, харчових добавок;
- застосування державного пробірного контролю [2].

Порівнюючи вищенаведену класифікацію із світовими, можна побачити, що в Україні поділ методів нетарифного регулювання ЗЕД подібний до класифікації згідно COT, який здійснюється за окремими видами діяльності, передбачаючи при цьому як технічні заходи (сертифікація, дозвільна система тощо), так і окремі товари.

Таким чином, можна зробити висновок, що кожна країна в межах її повноважень та міжнародних зобов'язань може обирати свої методи нетарифного регулювання ЗЕД, які будуть сприяти розвитку торгівлі з іншими учасниками світового ринку та захищати права національного виробника.

1. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_264.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. *Classification of Non-Tariff Measures. February 2012 Version / Division on International Trade in Goods and Services, and Commodities. United Nations Conference on Trade and Development.* – Geneva, 2015. – [Electronic resource]. - Access mode: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ditctab20122_uk.pdf.

4. *The official site of World Trade Organization (WTO).* – [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.wto.org>.

Завербний А.С.

к.е.н., доцент

Ковальчук Є.В.

студентка

Національний університет «Львівська політехніка»

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В умовах євроінтеграції важливе місце має місце розвиток середнього і малого бізнесу. Структурну перебудову економіки доцільно здійснити за допомогою розвитку малого та середнього підприємництва, а формування середнього класу дає змогу заповнити ринок різноманітними товарами та послугами. Малий бізнес сприяє формуванню і розвитку конкурентного середовища, є одним з основних секторів, що визначають темпи економічного росту, зайнятості, структуру, і, головне, якість валового національного продукту. Для того, щоб підприємство змогло адаптуватись у зовнішньому середовищі, керівникам необхідно швидко приймати різноманітного характеру управлінські рішення. Впродовж всіх років незалежності українські підприємства слабо брали участь у міжнародному поділі праці. Тому для України європейська інтеграція - це шлях модернізування економіки, подолання її технологічної відсталості, підвищення рівня іноземного інвестування, отримання інновацій, створення нових робочих місць, підвищення рівня конкурентоспроможності, вихід на світові ринки, насамперед ринок ЄС. Підвищення рівня задоволення потреб національних споживачів залежить від ефективних дій на міжнародних ринках. В Україні відбулись суттєві зміни у розвитку малого бізнесу, зокрема урядом запроваджені державне реєстрування суб'єктів господарювання за принципом „єдиного вікна” (постановка на облік за допомогою електронного передавання даних відповідним держорганам); спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва [1]. Але залишаються фактори, що гальмують потенційний розвиток малого бізнесу, зокрема: зниження реальних доходів населення, брак вільних фінансових коштів (обмеженість внутрішнього попиту, криза внутрішнього ринку тощо); низький рівень інвестиційної активності, відсутність переливу коштів з фінансового в реальний сектор економіки, обмеженість кредитів; низький управлінський рівень, нестача знань, нестача досвіду та культури ринкових відносин.

Протягом наступних декількох років, основними напрямками розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції має стати виробництво товарів щоденного попиту, серед яких: якісні ліки та продукти харчування, нові матеріали для будівництва